

Nieuw ontwerp-bestemmingsplan voor Demer- en Laakvallei tussen Diest en Werchter

Openbaar onderzoek: oproep tot inspraak ten laatste voor 17 juli!

Luc Vervoort

■ De Vlaamse Regering keurde op 6 maart 2020 op voorstel van minister van Omgeving Zuhal Demir het ontwerp van Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) 'Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter' voorlopig goed. Omwille van de corona-maatregelen startte het openbaar onderzoek pas op 19 mei. Tot en met 17 juli 2020 kan iedereen inspraakreacties indienen. Als Natuurpunt Oost-Brabant ijveren we al jarenlang voor het in overeenstemming brengen van het grondgebruik met de ecologische kwetsbaarheid van het gebied, vooral op vlak van natuur en biodiversiteit, overstromingen, grondwater en verdroging, die onderling samenhangen. Elke natuurliefhebber kan nu meehelpen door een bezwaarschrift in te dienen om de nieuwe Demervallei tot een mijlpaal voor het natuur- en klimaatbeleid te maken!

Een geïntegreerde visie voor de Demervallei en Laak

Het GRUP vertaalt een visie die het resultaat is van jarenlang studiewerk en maatschappelijke discussie, waar Natuurpunt Oost-Brabant een vooraanstaande rol in opgenomen heeft. Het ontwerp van de Vlaamse Regering doet nu uitspraken over de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Demer- en Laakvallei. Het plan ambieert doelstellingen op vlak van water en milieu, natuur, landbouw, toerisme en recreatie, wonen en onroerend erfgoed. Hieraan gekoppeld zijn een aantal acties en de inzet van beleidsinstrumenten en middelen voor de realisatie ervan. Het in uitvoering gekomen Sigmaphan – dat een veiliger en natuurvriendelijker waterbeheer nastreeft – is hiervan het belangrijkste.

Het GRUP legt nu de bestemmingen op perceelsniveau vast en treedt in de plaats van het gewestplan dat dateert van 1978. Het nieuwe plan zal tevens de basis vormen voor deze en andere toekomstige werken, inrichting en beheer van Demervallei en Laak. Het plangebied van het GRUP omvat de vallei van Demer en Laak op het grondgebied van Diest, Scherpenheuvel-Zichem, Aarschot, Begijnendijk, Tremelo en Rotselaar.

Het ontwerp-GRUP inkijken, kan op <https://omgeving.vlaanderen.be/grup>. Via die link is ook een gesproken toelichting te bekijken over het plan, de achtergrond en de procedure van het openbaar onderzoek. De toelichting vervangt de geplande infomarkten die wegens de corona-maatregelen niet georganiseerd kunnen worden. Het ontwerp-GRUP ligt ook – na afspraak – ter inzage in de gemeentehuizen van de betrokken gemeenten.

Waarom een Sigmaphan?

Al sinds het ontstaan in 1971 van de (voorlopers) van Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale Vereniging Natuur en Landschap, focust onze vereniging op de Hagelandse Demervallei tussen Diest en Werchter. Een strijd met wisselend succes. Grootschalige recreatieplannen en verkavelingen konden met het van kracht worden van het gewestplan in 1978 definitief afgeweerd worden: de vallei werd grotendeels bestemd als 'Natuurgebied (N)' of 'Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang (AGEB)'. Weide of hooiland behoorden op de van nature natte gronden toen nog tot het gangbaar landbouwgebruik. Echter, daarna werd de Demer over flinke afstanden hergraven tot een verdiept afvoerkanaal. Het grondwaterpeil daalde aanzienlijk en nat grasland werd massaal omgezet naar zwaarbemest maïsland of grasakkers. Het gewestplan bleef op dat vlak lang een lege doos.

Vooral de grote overstromingen van eind jaren '90 brachten aan het licht dat een rechtgetrokken, verdiepte en ingedijkte Demer vooral onheil bracht. Woonkernen in Diest, Zichem en Aarschot stonden bij herhaling blank terwijl natuurlijke overstromingsgebieden er verdroogd bij lagen. Rond de slogan 'Natte voeten, droge broeken' stelde Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale vereniging Natuur en Landschap, toen de noodlottige samenhang van verdroging en wateroverlast aan de kaak. Met de klimaatverandering die zich nu doorzet, verergert het probleem nog. Heel wat bijzondere fauna en flora verdween ondertussen uit de vallei.

De overheid startte begin van deze eeuw schoorvoetend een aantal studies op om het probleem grondig onder de loep te nemen.

■ Rechtgetrokken Demer stroomopwaarts Aarschot. Aanleiding voor het nieuwe bestemmingsplan (GRUP) voor de Demervallei tussen Diest en Werchter is de uitvoering van het Sigmaphan. Landbouw, natuur, bewoning, recreatie... worden ingepast op verhogen van de veiligheid voor overstromingen en het tegengaan van verdroging en verlies aan grondwater. Foto Eric Malfait

■ Demervallei tussen Langdorp en Rillaar (Aarschot) ter hoogte van het Natuurpunt-gebied 'Achter-Schoonhoven': zomerse overstroming van maïsakkers tussen percelen historisch bloemenrijk 'overstromingsgrasland' in beheer door Natuurpunt. Slijk met mest en pesticiden stromen het natuurgebied binnen en tasten het onherstelbaar aan (Demer helemaal rechts in beeld). Landbouw in valleien moet (veel) natuurvriendelijker zijn of anders niet meer zijn! Foto Luc Vervoort

■ Demervallei tussen Langdorp en Rillaar (Aarschot) ter hoogte van het Natuurpunt-gebied 'Achter-Schoonhoven' met onaangepast grondgebruik: dobberende knobbelzwanen (midden en rechtsachter in beeld) op overstroomde maïsakkers tussen de van oorsprong oude vloeibeemden. Oogstverlies en schadevergoedingen lopen regelmatig hoog op! Foto Luc Vervoort

■ 'Demerbeemden' te Betekom (Begijnendijk): lentezicht (bloeiaspect van Groot streepzaad en kerk van Aarschot achteraan) op de door Natuurpunt succesvol beheerde graslandpercelen. De oorsprong en de hoge ecologische waarde van deze beemden ligt in de eeuwenlange overstromingen en bevoeiing met rivierwater. Zowel voor biodiversiteit, waterberging als voor aanvulling van het grondwater dient de Demer in de toekomst valleibreed te overstromen. In het voorziene 'Landbouwgebied met Ecologisch Belang' van het GRUP moet dit de logica zelf (terug) worden. Foto Luc Vervoort

Jarenlang studiewerk en zoveel afwegingen en inspraakrondes later kwam er uiteindelijk, meer dan 20 jaar later, een herstelvisie op tafel in het kader van het Sigmaplans, een door de Vlaamse overheid opgesteld actieplan dat overstromingsschade in het Scheldebekken wil tegengaan. Het is een hele stap vooruit.

De Demer terug 1/3de langer

De natuurbeweging, in casu Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale Vereniging Natuur en Landschap vzw, kon wel degelijk met een mix van gedegen terreinkennis en vasthoudend 'de vinger op de wonde leggen' het verschil maken. Hoe moeilijk soms ook. Jarenlang investeren in een 'geïntegreerde' visie voor meer natuur en ruimte voor de rivier en dialoog met andere gebruikers en actoren is niet nutteloos geweest! De resultaten worden zichtbaar, nu het plan gefaseerd omgezet wordt in terreinrealisaties.

Gestimuleerd door een Europees Life project 'Belini' werd twee jaar geleden een aanvang gemaakt met het heraansluiten van een oude Demermeander tussen Diest en Zichem en dijken werden lokaal verwijderd. Stroomafwaarts Aarschot worden op dit

moment vijf oude afgesloten meanders terug aangekoppeld. De recente heraansluiting van de meander op de grens van Betekom en Gelrode (zie verder) zal de naar water snakkende natuur in de Demerbeemden en Vorsdonkbos-Turfputten ten goede komen.

Het Sigmaplans voorziet om de Demer terug een derde langer te maken door de (her)inschakeling van in totaal 33 'coupures' van de vroeger rechtgetrokken rivier. Zo kan er meer water gebufferd worden in natte periodes en zal de rivier in droge periodes 'voller' blijven zodat hij het omliggende grondwater minder aanzuigt en poelen en sloten gevuld blijven. Bij heel hoge waterafvoeren kan bovendien het Demerwater vrij over de niet-ingedijkte oevers van de herstelde meanders afvloeien naar de natuurlijke overstromingsgebieden. Hierdoor worden woongebieden gespaard. Ook de heraansluiting van de Laak op de Demer stroomafwaarts Aarschot is vervat in het plan.

Tegen 2030 zouden alle werken volledig moeten uitgevoerd zijn, opgedeeld in een achttal fases. De eerste fases worden uitgevoerd in de buurt van de belangrijkste natuurgebieden, tevens nog overstromingsgebieden, zoals de Demerbroeken tussen Diest en

■ Afgesloten Demermeander op grens 'Betekomse Demerbeemden' (Begijnendijk) en 'Vorsdonkbos-Turfputten' te Gelrode (Aarschot) wordt terug aangesloten in het kader van het Sigmaplans, een grondig bestudeerd project dat wateroverlast en verdroging in de vallei moet tegengaan. Waterberging en aanvulling van het grondwater moet het gebruik en de bestemming van de vallei terug bepalen in plaats van omgekeerd! Op de achtergrond van de werken bloeiende Natuurpunt-percelen in de Betekoms beemden (achter de fietsers). Foto Luc Vervoort

■ Demervallei te Rillaar (Aarschot) ter hoogte van het Natuurpunt-gebied 'Achter-Schoonhoven': vochtige hooilanden met houtkanten werden door aankoop gered door onze vereniging, andere percelen werden door ontwatering grotendeels omgezet naar akkers voor intensieve landbouw. Bestemming van toekomstig natuur- en landbouwgebied dient te gebeuren in samenhangende gehelen! Foto Wim Dirckx

Scherpenheuvel-Zichem en de vallei (met Vorsdonkbos-Turfputten) tussen Aarschot en Rotselaar. Met dank aan het eerdere verwervingsbeleid van Natuurpunt en de Vlaamse Overheid in deze gebieden, waardoor ellenlange discussies, conflicten en procedures kunnen vermeden worden...

Het Sigmaphan Demer heeft volgens de maatschappelijke kosten-batenanalyse een rendabiliteit die minstens 31 miljoen euro zal bedragen. Dit door de vermeden overstromings- én droogteschade, het aanvullen van het grondwaterreservoir, de baten van nieuwe natuur- en landschapsontwikkeling, de verhoogde toeristisch-recreatieve waarde en de verbeterde woonkwaliteit van de omgeving. Hoe de nood uiteindelijk tot een deugd kan worden omgebogen!

Samenhangend valleigebied

Waterbeheer en een ecologisch herstel kunnen maar werken indien de vallei met zijn komgronden geen lappendeken van tegenstrijdige bestemmingen is maar één samenhangend systeem. Natuurgebied ligt nu dikwijls gefragmenteerd en geprangd tussen ontwaterde en intensief bewerkte akkers. Bij overstromingen gaan tonnen modder vermengd met meststoffen en pesticiden de natuurzones instromen. Natuurbehoud heeft nood aan het bijhouden van grondwater, landbouw meestal niet. Bevers zijn meestal ook kop van jut in het agrarisch gebied.

De wettelijke bestemmingen, en dus het gebruik van de gronden, dienen op het functioneren van een 'robuuste' natte, overstroombare vallei als samenhangend systeem met hoge biodiversiteit afgestemd te worden. Hier ligt vooral de uitdaging: hoe de landbouw - na de rechtekkingen van de jaren 1970, de daaropvolgende omzettingen naar akker en de opkomst van de industriële landbouw - terug in overeenstemming brengen met de van nature natte aard van het gebied? Concreet: hoe diep ontwaterde en sterk bemeste maïsvelden terug omzetten naar duurzaam beheerd en liefst ook biodivers gras- en weiland? Want ook de gewijzigde klimaatomstandigheden eisen dat het landbouwgebruik dringend terug op maat van de vallei wordt gebracht. Zo zijn winterse overstromingen of hogere grondwaterstanden in de zomer geen probleem voor grasland. Integendeel. Aan intensieve akkerbouw willen doen in de vallei is daarentegen vragen om problemen. Zowel omwille van het regelmatig verloren gaan van oogsten als omwille van de door de gemeenschap op te hoesten schadeloosstellingen. Door de van nature hoge waterstanden en de grote ecologische waarde is een vallei sowieso aangewezen op een 'verweven' gebruik, dus

■ 'Vorsdonkbos-Turfputten' te Gelrode (Aarschot): natuurlijke winterse overstroming en waterberging een zegen voor Europees belangrijk veenmoeras en elzenbroek in het Natuurpunt-gebied. Natuurgebieden zijn hun prijs vele malen waard dankzij tal van ecosystemendiensten voor de maatschappij! Foto Luc Vervoort

■ Afgesloten Demermeander op grens Betekomse Demerbeemden (Begijnendijk) en Vorsdonkbos-Turfputten te Gelrode (Aarschot): heraansluiting van meander op de Demer in het kader van het Sigmaphan, centraal links de bloeiende Natuurpunt percelen van de Demerbeemden, achteraan intensieve maïspcelen, ten dele op illegaal gescheurde valleigraslanden. Er ligt nog een hele uitdaging voor het GRUP om versnipperde natuurgebieden als robuuste gehelen te bestemmen. Foto Kevin Feytons

landbouw die zich inpast in de vallei in plaats van omgekeerd. Met landbouw en natuur die als goede burens kunnen samen bestaan.

De Demer- en Laakvallei bezit ook een uitzonderlijk landschappelijk en cultuurhistorisch erfgoed dat in de voorbereidende studies grondig is geïnventariseerd met hulp van medewerkers van de Werkgroep 'Natuur & Erfgoed' van Natuurpunt Oost-Brabant. Voor dit patrimonium is de vallei door de Vlaamse regering erkend als 'ankerplaats'. De wettelijke bescherming hoopt men ook te regelen met dit GRUP.

Eindelijk...!? 1133 hectare bijkomend 'planologisch' natuurgebied!

Natuurpunt Oost-Brabant, Regionale Vereniging Natuur en landschap, is blij dat na jarenlang wikken en wegen eindelijk een concreet voorstel op tafel ligt en wil hiervoor Vlaams minister Demir gemeend feliciteren. In de zogenoemde 'ruimtebegroting' van het plan is voorzien in bijkomend 1133 hectare natuurgebied! Deze komen grotendeels in de plaats van delen 'Agrarisch gebied met Ecologisch Belang' (AGEB) uit het gewestplan. Het betreft veelal gronden die reeds (lang) bebost zijn of als natuurgebied worden

■ 'Demerbroeken' tussen Averbode, Zichem en Testelt (Scherpenheuvel-Zichem): dankzij samenhangend natuurgebied konden 'vernating' en extra waterberging uitgevoerd worden met het Europese 'Life-Hageland' project. Herstel van veenplassen, trilvenen, rietlanden en zeggenvelden worden broedgebied voor zeldzame moerasvogels in het Natuurpunt-gebied. Foto Kevin Feytons

beheerd. Met de bestemming van bijkomend natuurgebied wordt een mooie stap gezet richting de 40 000 hectare extra natuur die in het Structuurplan Vlaanderen als taakstelling werden vooropgesteld. Met de groene herbestemming ontstaan zeker bijkomende mogelijkheden tot behoud en ontwikkeling van de biodiversiteit en het landschappelijk erfgoed, maar ook voor het functioneren van de vallei als klimaatbuffer. Waterberging met natuurlijke overstromingen en optrekken van het grondwater moeten dan minder worden bediscussieerd en concrete projecten kunnen evidenter een juridisch fiat of financiële middelen krijgen.

Aanduiding van 538 hectare ‘Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang’ (AGEB)

Waar de minister – gevolgd door de Vlaamse regering – zeker baanbrekend te werk gaat, is met het behoud en de aanduiding van 538 hectare ‘Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang’ (AGEB). Terwijl uit landbouwhoek al jaren gepleit wordt voor de aanduiding als pure landbouwbestemming waar de landbouwintensivering vrij spel kan krijgen. Dit is voor ons uiteraard ondenkbaar. Natuurpunt Oost-Brabant heeft steeds een lans gebroken voor het duurzaam samengaan en een verweving van landbouw met biodiversiteit, waterbeheer en koolstofopslag in valleigebieden (zie eerder in dit artikel). Deze discussie werd al vroeger op het scherp van de snee gevoerd rond de Getevallei, maar is niet gevolgd door de toenmalige minister. Wij hopen dat deze beleidsomslag een precedent mag vormen voor andere dossiers in Vlaanderen en in het toekomstig samenleven van landbouw en natuur in de valleien!

De aanduiding van ‘Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang’ (AGEB) voorkomt dat de van oudsher aanwezige valleigraslanden verder kunnen worden omgezet naar grootschalige akkers. Deze bestemmingscategorie valt, in tegenstelling tot andere agrarische bestemmingen, volgens de Vlaamse Codex van de Ruimtelijke Ordening onder het zgn. ‘Ruimtelijk kwetsbaar gebied’, d.w.z. dat verschillende handelingen die de ecologische waarde aantasten

■ De ‘Wouwerhoeven’ te Langdorp (Aarschot): in op het huidige gewestplan aangeduid ‘Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang’ (AGEB) en grenzend aan Natuurpunt-gebied werden in het voorjaar van 2020 de eeuwenoude vochtige graslanden met houtkanten grotendeels illegaal vernield voor omzetting naar zwaarbemeste maïsakkers (resterende graslanden met rijsporen van recent hooien). Deze kwalijke evolutie gaat al jaren ongestraft door. Landbouw zal zich volledig moeten heruitvinden om (terug) samen te leven met water en biodiversiteit. In het geval van de Wouwerhoeven pleit NPOB voor verbalisering van de overtreders en aanduiding als natuurgebied in het nieuwe GRUP! Foto Kevin Feytons

(bv omploegen van soortenrijk grasland, ontwateren, ophogen, plaatsen van kleine infrastructuur enz) verboden zijn of dat er minstens een vergunning voor nodig is. Wij dringen er bij de minister op aan dat er tegelijk controle en desnoods verbalisering komt bij overtredingen die nog steeds schering en inslag zijn. Alleen zo kan een valleigerichte landbouw duurzaam tot stand komen en zullen landbouwers er zich naar richten. Meer nog: wij dringen aan op een stimulerend beleid om illegale ingrepen of mistoestanden uit het verleden (diepe ontwatering, ophoging, koterijen) terug recht te zetten, dus de landbouw in deze gebieden op alle vlakken op termijn terug in overeenstemming te brengen met de ‘ecologie’ van een valleigebied.

Uitdovend karakter weekendzones Olifant en Roebos

Een ander kernpunt is de oplossing voor – al dan niet illegale – weekendverblijven die de vallei nu al decennialang ontsieren. Ten dele bestaat de oplossing uit het aanbieden van alternatieve kwalitatieve huisvesting aan de ondertussen meestal vaste bewoners van de voormalige weekendverblijven. Een ongemakkelijke, maar moedige beslissing is het uitdagend karakter (ten laatste 31/12/2035) voor de voormalige weekendzones ‘Olifant’ te Werchter en ‘Roebos’ te Zichem. Men zou de bewoners geen dienst bewijzen door bouwgrond te voorzien in één van de laagste punten van de vallei. Bij een accidentele overstroming zouden er letterlijk levens op het spel komen te staan. De prijs voor de belastingbetaler om het gebied kost wat kost overstromingsvrij te houden zou tevens onverantwoord hoog oplopen.

■ ‘Demerbroeken’ tussen Averbode, Zichem en Testelt (Schervenheuvel-Zichem): door het Europees project ‘Life-Hageland’ kon in één van de weinige samenhangende natuurgebieden van de vallei de waterstand van rietvelden worden hersteld, noodzakelijk voor tal van bijzondere ‘rietvogels’ en libellen in het Natuurpunt-gebied en voor de opbouw van het grondwaterreservoir! Foto Luc Vervoort

■ ‘Demerbroeken’ tussen Averbode, Zichem en Testelt (Scherpenheuvel-Zichem): zomerbloei aan enkele van door het Europees project ‘Life-Hageland’ herstellde ‘veenplassen’ na optrekken van het grondwaterpeil (bemerkt roestkleur van het ijzerrijke Hagelandse grondwater) door dichten van te diepe ontwateringsgrachten. Helemaal achteraan: rietvelden van de ‘Kloosterbeemden’ te Zichem. Foto Kevin Feytons

Naar een robuuste(re) Demer- en Laakvallei

Met de snel om zich heen grijpende klimaatsverandering is het duidelijk dat ‘business as usual’ niet meer aan de orde kan zijn en dat het alle hens aan dek is. Daarbij spelen valleien een cruciale rol in het milderen van de nefaste effecten door het voorkomen en opvangen van wateroverlast, de verdroging, de opbouw van het grondwaterreservoir, het opslaan van koolstof in de bodem en het behoud van de biodiversiteit. Willen de nieuw bestemde natuurgebieden in de Demer- en Laak deze rol betekenisvol op zich kunnen nemen, dan zullen deze in robuuste gehelen moeten functioneren. Vooral het samengaan van natuur en landbouw zullen hierin bepalend worden. Momenteel liggen natuurgebieden er verdroogd bij omdat de waterstanden rondom overal kunstmatig

verlaagd worden, bovendien nog versterkt door toegenomen waterwinning vanuit publieke en particuliere grondwaterputten. Landbouw in valleigebieden zal zichzelf – hopelijk onder impuls van het nieuwe Europese landbouwbeleid in het kader van de ‘Green deal’ – opnieuw moeten heruitvinden, ofwel moeten we alsnog pleiten voor een vlakdekkende bestemming als natuurgebied. Dit GRUP zien we daarvoor als een testcase.

Niet denken op perceelsniveau maar op niveau van hydrologische gehelen

Toch zien we in dit GRUP her en der nog het denken op perceelsniveau en niet het denken in ‘hydrologische gehelen’, d.w.z. in samenhangende zones waar valleibreed overstromingen en vernatting kunnen plaatsvinden zonder dat gebruikers en eigenaars op hun achterste poten gaan staan. Alleszins moet men realistisch genoeg zijn: een aantal gebieden zullen enkel door verdere verwerving als natuurgebied ongecontesteerd hun optimale rol als waterreservoir, koolstofzink en hotspot van biodiversiteit op zich kunnen nemen.

■ Demerbeemden’ te Betekom (Begijnendijk) tussen Laak en Demer (achteraan kerktoren Betekom): bloeiaspect van margriet, groot streepzaad en gele morgenster op de door Natuurpunt beheerde percelen in huidig ‘Agrarisch Gebied met Ecologisch Belang’ (AGEB) van het gewestplan. Dergelijke hoge natuurwaarden kunnen in de huidige praktijk enkel nog duurzaam door verwerving en beheer als natuurgebied gebeuren. Het overige AGEB is door landbouw quasi nog uitsluitend in gebruik als (zwaarbemeste) maisakker. Foto Luc Vervoort

Knelpunten huidig ontwerp-GRUP

1. Verwevingsgebied: geen lege doos, maar juridisch bindende bestemming als kwetsbaar gebied aub.

Zoals eerder aangegeven zou midden in de overstroombare vallei nergens nog gewoon 'landbouwgebied' als bestemming mogen voorkomen. Ondanks de officiële benaming van sommige delen als 'landbouwgebied met natuurverweving' is dit juridisch een lege doos en zijn omzettingen van grasland naar akker, verwijderen van landschapselementen, draineringen, ophogingen enz gewoon toegelaten. Dat is in deze tijd ondenkbaar voor valleigebied. Natuurpunt Oost-Brabant vraagt voor alle van nature overstroombaar valleigebied minstens de bestemming 'Agrarisch gebied met Ecologisch Belang' (AGEB) wat juridisch gezien wél tot 'kwetsbaar gebied' wordt gerekend.

We bedoelen ondermeer:

- Grote delen van de Laakvallei te Werchter en Tremelo ('Paarbergen, Ossebeemden, Kwade eussels en valleitje van de Zwarte Beek') met uniek patroon van historische 'kronkelwaarden' (bochtige perceelsvormen die verlaten oude rivierlopen markeren), dikwijls nog gemarkeerd door houtkanten en waarvan de laagste delen in gebruik zijn als grasland. De belangrijkste gebruiker is hier trouwens een veeteeltbedrijf.
- De landbouwenclave op de grens van Werchter en Betekom ('Driebunders, Derinckdonk en Kleine eussels')
- De zone langs de Grote Laak aan de Oude Stok te Langdorp
- De zone van 'Kruisbos' te Averbode. Positief is hier de schrapping van het woonuitbreidingsgebied, maar gezien de aangrenzende ligging tegen het meest waardevolle deel van de Demerbroeken (Vierkensbroek) pleiten we voor een integrale aanduiding als AGEB. Om de bufferfunctie op termijn te optimaliseren zou het gedeelte aangrenzend bij het Vierkensbroek een nabestemming als 'Bosgebied' moeten krijgen. Hiermee zou het ontgonnen historische 'Kruisbos' in ere kunnen worden hersteld.
- De donk van 'De Worp' nabij Huize Ernest Claes; uniek donkpatroon met steilranden ontstaan door aansnijding van oude stroomgeulen en deels door vroegere golfslagerosie bij overstromingen, gefixeerd door historische houtkanten waar zich trouwens het verhaal '*Floere het fluwijn*' afspeelde van de bekende Zichemse schrijver.

■ Ecologisch waardevolle graslandzone langs de Grote Laak te Langdorp (Aarschot): alle overstroombare valleigronden dienen voor het behoud van hun natuurwaarde en het waterbeheer minstens als 'Agrarisch gebied met Ecologisch Belang' (AGEB) te worden aangeduid in het GRUP. Indien deze bestemming deze ecosystemediensten niet kan garanderen wordt er beter samenhangend bestemd als natuurgebied. Foto Luc Vervoort

2. Aanduiding bijkomend natuurgebied gewenst

Omwille van nog zeer hoge graslandwaarden in een mozaïek van houtkanten, bosjes, sloten, donken en oude stroomgeulen vragen we aanduiding van bijkomend natuurgebied (N) op volgende plaatsen:

- Delen van de Laakvallei te Werchter en Tremelo, aansluitend bij het natuureservaat 'Laakdal'
- Delen van de donk (oude rivierduin) 'Kwakkelberg' tussen Vordonk en Nieuwland te Aarschot
- De Donk nabij de Peperstraat te Langdorp
- Mozaïek van droge en natte graslanden met de bedreigde knolsteenbreek aan de Oude Stok te Langdorp
- Wouwerhoeve te Langdorp: oud graslandcomplex met houtkanten en slootoevers met koningsvaren, vormt nog de enige open verbinding voor migrerende fauna tussen de Demervallei en de Langdorpse duinenrug met de Molenheide, en is recent illegaal aangetast voor intensieve landbouw

Laat je mening kennen!

Aan de bewuste lezers van 'Natuur en Landschap' en zeker aan alle betrokken afdelingen van Natuurpunt Oost-Brabant vragen we om bovenstaande punten van zorg in te brengen bij het openbaar onderzoek en de knelpunten verder te beargumenteren of er eventueel bijkomende aan toe te voegen. Jullie inbreng bij het openbaar onderzoek is essentieel! Onze vereniging wil alleszins sterk inzetten op het indienen van bezwaarschriften tijdens het nu lopende openbaar onderzoek. Enerzijds om de zeer positieve punten uit dit ontwerp van GRUP te ondersteunen en de minister te feliciteren. Anderzijds om nog een aantal ontbrekende schakels voor het plan aan te dragen zodat de uiteindelijke beslissing van de Vlaamse regering daadwerkelijk tot een robuuste Demer- en Laakvallei leidt. Als de Vlaamse regering de hollende klimaats- en biodiversiteitscrisis ernstig neemt, kan ze met dit GRUP de ommekeer mee inzetten.

Hoe deelnemen aan het openbaar onderzoek?

Het ontwerp GRUP inkijken, kan op <https://omgeving.vlaanderen.be/grup>. Je kan er alle kaarten en begeleidende documenten terugvinden. Iedereen kan tot en met **17 juli 2020** schriftelijk suggesties of opmerkingen indienen op dit ontwerp GRUP, als volgt:

- Digitaal reageren via www.omgevingvlaanderen.be/grup
- Brief af te geven tegen ontvangstbewijs in de betrokken gemeenten: Aarschot, Begijnendijk, Diest, Rotselaar, Scherpenheuvel-Zichem en Tremelo.
- Brief sturen naar Departement Omgeving, Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten, K. Albert II-laan 20 bus 7, 1000 Brussel.

Na het openbaar onderzoek worden de adviezen, opmerkingen en bezwaren gebundeld en verwerkt door het Vlaams Departement Omgeving en zal de Vlaamse Regering een beslissing nemen over de definitieve vaststelling van het plan. Wordt vervolgd...

Verdere info:

- Rond robuuste valleien werd afgelopen jaren door Natuurpunt Oost-Brabant campagne gevoerd met steun van de provincie Vlaams-Brabant. Visie voor de verschillende valleien van het werkingsgebied en de downloadbare brochure zie: www.natuurpuntoostbrabant.be
- Alle info over het Sigma-project: www.sigmoplan.be/demervallei